

A Krisztus titka

Lekció: Jn. 19. 16b-37/Textus: Ef. 3.1-13

2013. április 18. Nagypéntek

Pál apostol Krisztus titkáról beszél. Nagypénteken a legnagyobb titokba, az emberré lett Isten kínhalálába tekintünk be. A kettő ugyanaz. Az apostolt megragadta, újjá tette, egész életére nézve elkötelezte ennek a titoknak a megismerése. Amikor levelét írja, börtönben van. De hogyan ragadhatja meg, hogyan indíthatja ilyen nagyívű és csodálatos kijelentésekre az egyházzal Pált az, ami Jézus Krisztussal történt az ő kereszthalálában? A megfeszített Jézus... a fogoly Pál... és mi, ünnepélyesen emlékező gyülekezet... Hogyan kapcsolódhatnak össze? Tekintsünk bele a Krisztus titkába!

I. A titok: sokáig elrejtve, most leleplezve

A fogoly Pál első hangsúlya, hogy a Krisztus titka nyílt titok. Nyíltsága, tudniillik, hogy a titok feltöretett, és nyilvánossága, hogy mindenkihez eljuthat, mélységes hálával tölti ez az apostol. Lássuk, hogyan beszél a Krisztus titkáról!

Az első, hogy mindaz, amit megismert Jézus Krisztusban – és amit mi Nagypénteken ünnepeünk – korábban el volt rejtve Istenben. Ez egyrészt azt jelenti, hogy korábban nem lehetett megismerni, meglátni valami lényegeset, ami most Krisztusban világosságra került, másrészt pedig azt, hogy mindaz, ami Jézussal történt, el volt tervezve Istennél. Pál erre az isteni tervre így utal: *„ama titok megvalósulásának rendje, amely el volt rejtve öröktől fogva Istenben, mindenek teremtőjében.”* Amint ezen a héten beletekinthettünk Jézus szenvedésének történetébe, amint ma előttünk áll Jézus keresztfeszítése, erősítsük meg magunkban, hogy minden pontos isteni terv szerint történt. Annyira, hogy Istenben, mindenek teremtőjében el volt rejtve az ő szándéka. Továbbá, a 11. versben Isten *örök végzéséről* ír az apostol, amelyet Jézus Krisztusban valósított meg. Nagypénteken semmi sem véletlen, semmi sem esetleges, semmi sem baleset.

János evangélista leírása Jézus haláláról ugyanezt erősíti meg; Jézus halála még mozzanataiban is Istentől tervezett. Amikor a katonák Jézus keresztre mellett sorsot vetnek köntösére, János azonnal megjegyzi: *„Így teljesedett be az Írás: 'Elosztották ruháimat maguk között, és köntösömre sorsot vetettek.'”* Majd amikor a Jézussal együtt kivégzett két bűnöző halálát egyértelművé és teljessé teszik a katonák a lábszárcsontjuk eltörésével, és Jézus – mivel már meghalt – elkerüli ezt, János újra megjegyzi, hogy ez azért történt így, hogy beteljesedjék az Írás: *„csontja ne töressék meg”*. Jézus oldalát egy katona lándzsával átszúrta, és János szerint ez is azért történt így, hogy igaz legyen az Írás: *„néznek majd arra, akit átszúrtak.”* Mindez arra mutat, hogy Jézus halála pontosan úgy történt, ahogy azt a próféták, a szentírók előre kijelentették a Szentlélek vezetése által. Ez pedig csak megerősíti az olvasók előtt azt, hogy itt valóban Istennek örök időktől fogva elrejtett terve teljesedett be. Milyen különleges ma ebbe belegondolni: e véres és igazságtalan esemény, Jézus Krisztus, az Isten Fia szenvedése és halála, előre el volt készítve Istennél. Milyen felemelő meglátni: Jézus minden lépésével, minden szavával, minden lélegzetvételével, majd halálával pontosan úgy és

pontosan azt tölti be, amit az Atya elgondolt. Nem kényszerből, hanem iránta való szeretetből és engedelmességből.

Amit Isten eltervezett, ami eddig elrejtett volt, *most* kijelentette, világossá tette. Hogyan? Ahhoz, hogy ezt lássuk, figyeljünk Pál történetére, aki így szólítja meg az efézusiakat: „*ha ugyan hallottatok az Isten kegyelme megbízásáról, amit nekem adott a ti javatokra, amikor kijelentésével ismertette meg velem a titkot.*” Majd újra: „*nekem, minden szent között a legkisebbnek adatott az a kegyelem, hogy a pogányoknak hirdessem a Krisztus mérhetetlen gazdagságát...*” A „most” nemcsak azt jelenti, hogy Pál Jézus Krisztus halála és feltámadása után él (objektív értelemben a titok kijelentése után), de egy szubjektív tapasztalatot is feltételez: engem is elért. Én is megláttam, én is befogadhattam, rám is kiáradt Krisztus mérhetetlen, kikutathatatlan gazdagsága. Mert én voltam a legkisebbek között a legkisebb, az utolsók között az utolsó. És mégis – micsoda kegyelem! – engem választott, nemcsak arra, hogy a titkot megismerjem, hanem arra is, hogy nyilvánvalóvá tegyem. Ez pedig két dolgot jelent ma nekünk.

Az első, hogy Jézus Krisztus megfeszítése, és annak minden következménye, amelyről az apostol az efézusi levélben beszélt (megbékélés Istennel és zsidók és pogányok megbékélése egymással), titok, aminek felismerése Isten kegyelme. Hiába hallott Pál Jézus haláláról és feltámadásáról, teljes erejével gyűlölte és üldözte követőit, amíg egyszer maga Jézus nem állította meg őt a damaszkuszi úton: én vagyok a názareti Jézus, akit te üldözöl. Micsoda vakság, micsoda sötétség, micsoda keménység, milyen elveszettség! – el tudod képzelni, mit élt át Pál, a következő három napban, amíg nem látott? Ő tudja, amit mi is tudunk, hogy csak ha Isten könyörül rajtunk és irgalmaz nekünk, csak akkor nyílik fel a szemünk a Krisztus titkára, arra, hogy ellenségei voltunk, de ő halálával megbékélteti az Atyát, hogy mi is megbékéljünk vele. Csak ha felnyitja szemünket a Krisztus titkára, értjük meg, hogy miért volt minden előre elrejtve és elkészítve az Isten tervében, hogy hogyan valósult meg Isten tökéletes terve Jézus Krisztusban. Enélkül csak értetlenül szemléljük Nagypéntek eseményeit.

A másik dolog ehhez kapcsolódik: az ember így jut alázatra a megfeszített Krisztus által. Ó, hogyne mondaná Pál, hogy ő a legkisebbek között a legkisebb, az utolsók között az utolsó, aki üldözte Krisztust, és akin mégis megkönyörült. Felfoghatatlan jóság, kimeríthetetlen gazdagság, túlaradó kegyelem – hogyne borulnánk ma le előtte mélységes hálával, érdemtelen voltunk teljes tudatával!

Érezzük a fogoly Pál örömét a kijelentett titok felett. Lássuk most, mit jelent a titok a szenvedések között. Hogyan ölt testet Krisztus titka az egyházban?

II. Krisztus titka és a szenvedés

Az apostol önmagára vonatkozó kijelentése sokatmondó: „*Ezért vagyok én, Pál, a Krisztus Jézus foglya értetek.*” Amint említettem, ez nem szimbolikus kifejezés, és ebben rejlik a lényege. Pál nem képletesen foglya Jézus Krisztusnak, hanem valóságos rab, a levelet börtönből írja. Ahelyett azonban, hogy magát a császár foglyának vallaná, Jézus Krisztus fogságáról beszél. Egyszerűsítsük le történetét: ezt tette vele az, hogy megismerte a Krisztus titkát. Ez igaz abban az értelemben, hogy az evangélium, mint felforgató üzenet miatt kerül fogságba, tehát így is Jézus foglya. De igaz abban az

értelemben is, hogy a Krisztus titkát megismerve minden szenvedését, a szabadsága korlátozását is annak részeként látja, hogy az evangélium ügye menjen előbbre. Értetek van ez, mondja Pál, majd így fejezi be a szakaszt: „*Kérlek tehát titeket, ne csüggedjete el az értetek szenvedett megpróbáltatásaim miatt...*” A szenvedés, akár a miénk, akár másé, elcsüggeszt, elerőtlenít, megbénít. Erre utal itt az apostol. Vajon mit gondolnak a levél olvasói, amikor hallják, hogy Pál börtönben van? Talán mégsem igaz a dicsőséges, győztes evangélium? Miért nem cselekszik Isten, nem tudja őt megmenteni? Valami rosszat tett Pál, hogy Isten a börtönben hagyja? Vagy ha nem is gondolnak ilyenekre, mégis ott van a fájdalomnak, a tehetetlenségnek az érzése, amikor valaki szenved, akit szeretünk. Ebben a helyzetben az apostol bemutatja, hogy milyen perspektívát nyújt Krisztus titkának ismerete a nyomorúságok, a nehézségek idején. Egyrészt saját példáján: én Krisztus foglya vagyok értetek; másrészt vigasztalást hirdetve: ne csüggedjete.

Hogyan ölt testet Nagypéntek titkának ismerete közöttünk? Hogyan érthetjük meg Krisztus szenvedéséből Pál erejét és reménységét? Hiszen a titok testet kell hogy öltjön az egyházban, a gyülekezetben, a mi életünkben. Ezt szeretném ma különösen is az hangsúlyozni: mit ért Jézus Krisztus áldozata, ha nem jelenik meg az egyház, a mi életünk által? Mit ért Jézus Krisztus szenvedése és halála, mit ér a titok kijelentése, ha alapjaiban nem formálja át egyéni és közösségi életünk? A megfeszített Jézus nem egy műalkotás, ami önmagában áll, hogy csodálják, vagy éppen sajnálják; borzongást vagy szentimentális érzelmeket keltsen. Jézus azért halt meg a kereszten, hogy annak valósága benned és bennem, bennünk, az egyházban, a világ népei között testet öltjön. Hogy elérhetővé, tapinthatóvá, megfoghatóvá legyen. Ez természetesen számos dimenzióban érvényes, de ma a fogoly Pál hitvallásán keresztül a szenvedésre tekintünk.

A szenvedés, jelen esetben a börtön, nem homályosítja el Pál apostol lelki szemeit. Sőt, mélységes hálával emlékezik meg a kegyelemről, ami abban adatott neki, hogy megismerte a titkot, és megbízást kapott annak hirdetésére a pogányok között. Honnan ez a derű, hogyan nevezheti magát Jézus Krisztus foglyának, és hogyan erősítheti azokat, akik esetleg éppen miatta csüggednének el (miközben ők szabadok)? A kérdésre egyetlen válasz van, tudniillik hogy Pál egész mélyen érti Jézus Krisztus szenvedésének a titkát, sőt, egészen valóságosan azonosul Jézus Krisztussal. Jézus fogoly volt – én is az vagyok. Jézus meghalt a kereszten – én is kész vagyok az életem adni az evangéliumért. Jézus feltámadt, és győzött – ti se csüggedjete szenvedéseim miatt, mert „*számotokra dicsőség ez*” – mondja az apostol.

Nagypéntek – nekünk olyan Istenünk van, akit megfeszítettek. Ki más tudná a szenvedés titkát, ha nem a keresztények? Kinek másnak van valóságosan szenvedő Istene, ha nem a keresztényeknek? Ki más Istene ment végig ezen a megaláztatáson, összetörtetésen – a halálon! – ha nem a mi Istenünk? Ki más mondhatja el, hogy nekünk olyan Istenünk van, aki szenvedett értünk, meghalt helyettünk, miattunk, ha nem mi, Isten népe, a keresztény egyház? És ezért kiknek került minden szenvedése egészen más perspektívába, ha nem Krisztus követőinek? Kik azok, akik ismerik a szenvedés titkát, mert egyrészt ebből élnek, hogy Krisztus értünk szenvedett és halt meg; másrészt megismerték, hogy a szenvedés és halál az életbe, a dicsőségbe, az üdvösségbe vezet? Kik hallhatják meg minden küzdelmeik, nehézségeik, fájdalmaik között, hogy ne csüggedjete, ha nem mi és nem ma? Sőt, kik mondhatják el,

bármilyen beszorítottság és nyomorúság közepette, hogy én nem a körülmények, hanem még itt is, most is Jézus Krisztus, a mindenható Úr foglya vagyok? Micsoda titok, amely átjárja Pált; micsoda titok, amit ünnepelünk ma, hogy Krisztusban minden szenvedésnek egészen új perspektívája nyílik! Ne csüggedjünk! Végezetül van ennek a titoknak egy másik, meglepő vonatkozása is, ami Jézus Krisztus halálának kozmikus jelentőségére mutat.

III. A Krisztus titkának kozmikus jelentősége

Végül az apostol a titok nyilvánosságának egy különös oldalát hangsúlyozza: „*hogy ismertté legyen most az egyház által a mennyei fejedelemségek és hatalmasságok előtt az Isten sokféle bölcsessége.*” A meglepő nem az, hogy Jézus Krisztus kereszthalálának kozmikus jelentősége van, és nem is az, hogy Isten bölcsessége, ami ebben megnyilvánult, ismertté lesz a démoni erők előtt. Jézus azért jött, hogy az ördög munkáit lerombolja, és halála és feltámadása ezt hirdeti meg. A meglepő az, hogy ez a győzelem a mennyei fejedelemségek és hatalmasságok, azaz a démoni erők előtt az *egyház által* lesz ismertté.

Ezt fogalmazzuk ma úgy, hogy Jézus azért szenved Nagypénteken, hogy Istennek azt a tervét, amelyet korábban elrejtett, majd benne kijelentett, valamint azt a felfoghatatlan isteni bölcsességet, ahogy megtervezte és végigvitte a megváltás nagy munkáját, a mi gyülekezeti életünk tegye ismertté a démoni világ előtt. Amikor a sötétség urai, a gyűlölet és elválasztás erői, a csüggedés és reménytelenség lelkei, a Sátán serege ránéz az egyházra, szembesül Isten fantasztikus győzelmével a Krisztusban. Az egyház a maga valóságában mindig emlékezteti a sötétség erőit, hogy hatalmuk megtört, és Krisztus az Úr.

Mert ha a Pál ellen törő sötét erők ellenségeskedést szítanak, és börtönbe juttatják, de ő a Krisztus szabadságával vigasztalja a miatta csüggedőket, akkor ott az egyházban Isten bölcsessége lesz ismertté a gonosz erők előtt. Mert amikor Krisztus szenvedésére, halálára és feltámadására nézve erőt veszünk, egymást bátorítjuk, és őt dicsérjük halála napján – Isten bölcsessége lesz világos a démoni világ előtt. Mert amikor egyként örvendezünk a nagy titokban, hogy bár látszólag a Sátán elérte a célját, és Jézust a keresztre adták, de Isten tervében ő bűneink büntetését hordozta, hogy nekünk bátorságunk és szabad utunk legyen Istenhez jönni – akkor csak csodálkozhat a démoni világ Isten örök időktől elrejtett tervén. Mert ha megéljük azt, amiről Pál beszélt korábban a levélben, hogy Krisztusban hogyan lettek eggyé zsidók és pogányok egy új emberiséget alkotva, akkor világossá lesz, hogy a gyűlölet és elválasztás erői kudarcot vallottak.

Ezért mi a mai napon ünnepelünk. Nem gyászt ülünk, hanem illő komolysággal, befelé fordulással, de mégis örömmel és hálával magasztaljuk Istent azért, hogy ismertté tette nekünk a Krisztus titkát! Imádjuk hát ezért őt! ÁMEN!

Lovas András